

portfolio
ontwerp monument toegelicht

Inleiding

Op 12 juni 2019 presenteerde de commissie de Winter haar onderzoeksrapport naar Geweld in de Jeugdzorg. De eerste aanbeveling van de commissie aan de Overheid en aan Jeugdzorg Nederland was om over te gaan tot erkenning van het geweld dat onder hun verantwoordelijkheid heeft plaatsgevonden.

Een aantal lotgenoten en betrokkenen hebben eind augustus 2019 het initiatief genomen om als één van de manieren van erkenning van het geweld, een fysiek Monument op te richten. Op 12 november 2019 hebben we als Initiatiefgroep Nationaal Monument Geweld Jeugdzorg een petitie over het Monument aangeboden aan de Vaste Kamercommissie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ons initiatief is door de commissie en ook een aantal individuele Kamerleden goed ontvangen. Sindsdien zijn we samen met een aantal lotgenotengroepen in overleg met het Ministerie van VWS om vervolg te geven aan de aanbevelingen van de commissie de Winter. We hebben ter realisatie van het Monument, de Stichting NMGJ opgericht. Op onze website kunt u het Comité van Aanbeveling vinden, waarvan ook Micha de Winter lid is.

De Initiatiefgroep en het bestuur van de Stichting presenteren hierbij de portfolio van het Nationaal Monument Geweld Jeugdzorg.

Deze portfolio informeert u over de wijze waarop wij vorm hebben gegeven aan het Monument.

We hopen dat u over deze vormgeving wilt meedenken. Met name als het gaat om de keuzemogelijkheden die in deze portfolio staan beschreven. We hopen dat u uw ideeën en gedachten over het Monument met ons wilt delen.

U kunt ons bereiken op mailadres bestuur@stichtingnmgj.nl

We verwijzen u graag naar onze website www.stichtingnmgj.nl en naar onze Facebookpagina.

Veel leesplezier!

De Initiatiefgroep en het bestuur van de Stichting NMGJ

Het Monument

Monumenten zijn er vanaf het stenen tijdperk. Ze zijn onderdeel van onze cultuur en samenleving. Een monument is een materialisering van geschiedenis. Ons Monument doet dat met de geschiedenis van het geweld in de jeugdzorg.

Het is een Monument als erkenning van het geweld dat kinderen en jongeren in de jeugdzorg is aangedaan, in een ver verleden, recenter, een jaar geleden, een maand, gisteren, wie weet vandaag. Het Monument gaat 'de Erkenning' heten.

Het is een plek waar de namen van hen die er niet meer zijn, die zelfmoord hebben gepleegd vanwege o.a. hun geweldservaringen, genoemd worden. Een plek waar aan hen kan worden gedacht, waar ze worden herinnerd.

Het Monument is er ook voor degenen die gelukkig wel met hun geweldservaringen konden doorleven. Het is een eerbetoon aan hen, aan de wilskracht en het doorzettingsvermogen om door te gaan met het vorm geven aan hun leven.

Het Monument is een fysieke ontmoetingsplek voor lotgenoten, voor hun families en vrienden, en voor groepen lotgenoten die elkaar daar kunnen ontmoeten voor lotgenotendagen. Het is een plek voor iedereen die op welke manier dan ook ervaring heeft opgedaan met welke vorm van geweld dan ook in instellingen en/of in de pleegzorg. Het is een plek voor verdriet, woede, verbondenheid en kracht.

Het bestaan van het Monument is een vorm van eerherstel. Nooit had tegen de kinderen van jeugdzorg gezegd mogen worden dat ze onhandelbaar zijn, dat ze moeilijk opvoedbaar zijn, dat ze niks voorstellen en er niet toe doen. Zovelen hebben zich niet gezien en gehoord gevoeld in hun behoefte aan aandacht, geborgenheid en veiligheid.

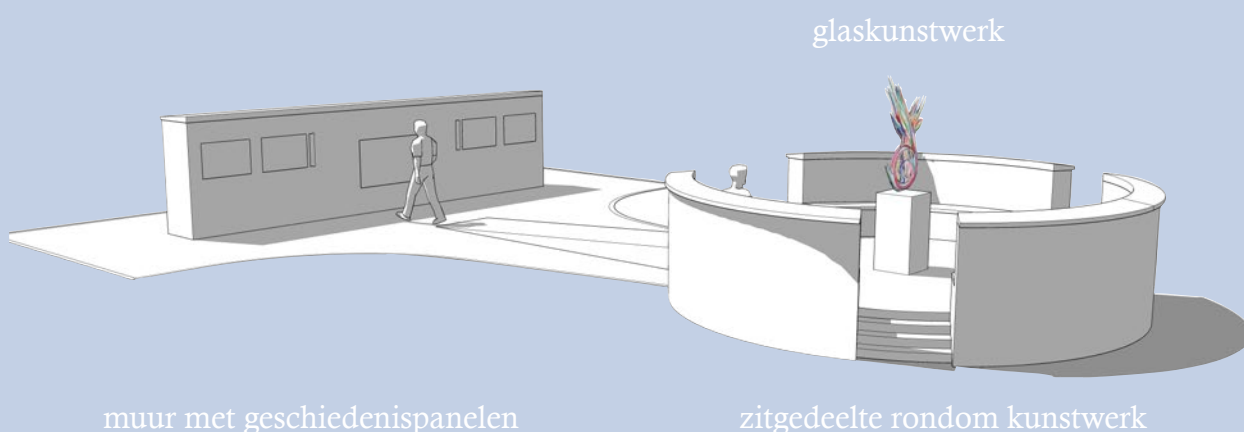
Het Monument verbindt het verleden van het geweld met het heden en de toekomst. Het is een krachtig symbool voor de onverzettelijkheid om huidig geweld in de jeugdzorg te stoppen en toekomstig geweld te voorkomen. Het Monument dient als thuisbasis om het thema geweld in de jeugdzorg permanent onder de aandacht te houden. Om het geweld zichtbaar te maken en er nooit meer van weg te kijken. Ook de verschrikking van zelfmoord hangt nog steeds over de jeugdzorginstellingen.

In haar symboliek is het een levend Monument, voor dagen van Verbondenheid, Kracht, Treurnis en (zo nodig) Actie.

Het Monument vergroot alertheid op onachtzaamheid. Het steekt de kinderen en jongeren in de huidige jeugdzorg een hart onder de riem: velen zijn jullie voorgegaan, velen hebben ellende meegemaakt, maar velen hebben zich er doorheen geworsteld. Hou vol, zet door, geef nooit op!

Het Monument is ook een verzamelpunt voor verhalen, dagboekfragmenten, gedichten, foto's en tekeningen die getuigen van het geweld in de jeugdzorg. De sokkel van het beeld is een brievenbus waar deze getuigenissen kunnen worden achterlaten. Ze worden bewaard en zullen, na toestemming, al dan niet anoniem, te lezen zijn op een geëigende plek op internet.

Er gaat inspiratie uit van het Monument om actief ideeën, initiatieven en ontwikkelingen te ondersteunen die het huidige geweld in de jeugdzorg doet stoppen en toekomstig geweld voorkomt. Om een goed heden en een goede toekomst te realiseren voor alle kinderen en jongeren in de jeugdzorg, omdat juist zij recht hebben op positieve, individuele aandacht, op warmte en geborgenheid in een veilige leefomgeving. Ze moeten zich vooral veilig kunnen voelen.

Vormgeving

Het Monument bestaat uit drie onderdelen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn.

Het zitgedeelte

Het zitgedeelte en het beeld zijn op bepaalde plekken door de muur zichtbaar als je aan de achterkant langs de panelen loopt. Aan de voorkant van de muur komt in het midden een grote plaquette met de naam van het Monument en een korte toelichting op de betekenis van het Monument. Vanaf die plek loop je een kort stukje naar het wat hoger gelegen zitgedeelte en het beeld. Er is ook toegang voor een rolstoel.

Het open zitgedeelte is cirkelvormig, alsof daarmee de symbolische betekenis van het beeld wordt omsloten. Je kan daar zitten zonder volledig gezien te worden vanuit de directe omgeving van het Monument. Er is op die manier sprake van enige privacy.

Het beeld

Het beeld is van glas en is ontworpen door Jannie Slootweg, glaskunstenares. Het is op zo'n manier gemaakt dat het weerbestendig en heel sterk is. Het is een sierlijk, beweeglijk en krachtig beeld met aan weersijden twee verschillende betekenissen. Aan de ene kant is in de kleuren het verdriet aanwezig, de woede, de pijn, daar zijn cirkels van leven doorbroken. Aan de andere kant zijn meer kleuren te zien van kracht, van verbondenheid, daar lopen de cirkels in elkaar over. Het beeld symboliseert de nagedachtenis en het eerbetoon als één geheel.

Het beeld wordt gemaakt volgens de glasfusing-techniek (samensmelten van gekleurd of transparant glas) aan de buiten/zichtzijdes, aan de binnenzijde verstevigd door middel van meerdere lagen gelamineerd glas om het beeld volume te geven.

De sokkel waar het beeld op is bevestigd, is tevens een brievenbus. Iedereen kan daar wat achterlaten, een verhaal, een gedicht, een dagboekfragment, een op schrift gestelde herinnering. Deze berichten worden natuurlijk alleen met toestemming van de schrijver, al of niet door de schrijver geanonimiseerd, geplaatst op een speciale website. Als getuigenissen van het geweld. Zo verbindt ons fysieke Monument zich met een digitaal Monument op het internet.

De geschiedenismuur

De panelen op de muur vertellen in hoofdlijnen de geschiedenis van het geweld in de jeugdzorg. Ze informeren de bezoeker van het Monument. Ze vertellen op een indringende manier het verhaal van het geweld en geven daarmee het Monument de eerder beschreven betekenissen.

Op de muur is aan de kant van het zitgedeelte en het beeld een grote plaquette aangebracht met de naam van het Monument "De Erkenning" en een korte toelichting op de betekenissen van het Monument.

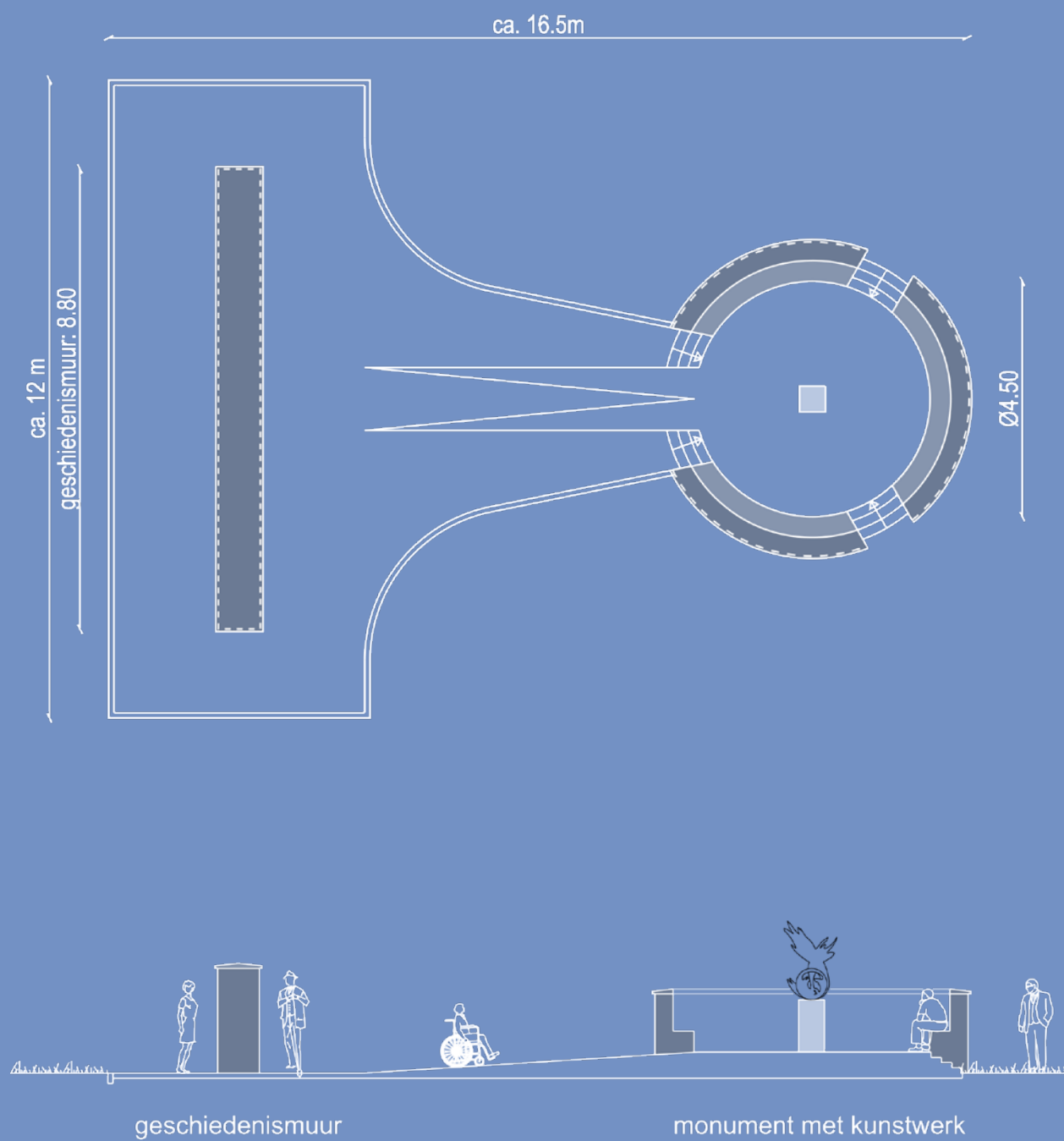
“Toen we als Initiatiefgroep aan het nadenken waren over hoe het beeld van het Monument eruit moest zien, wist ik al heel snel dat wat mij betreft het beeld van glas moest zijn.

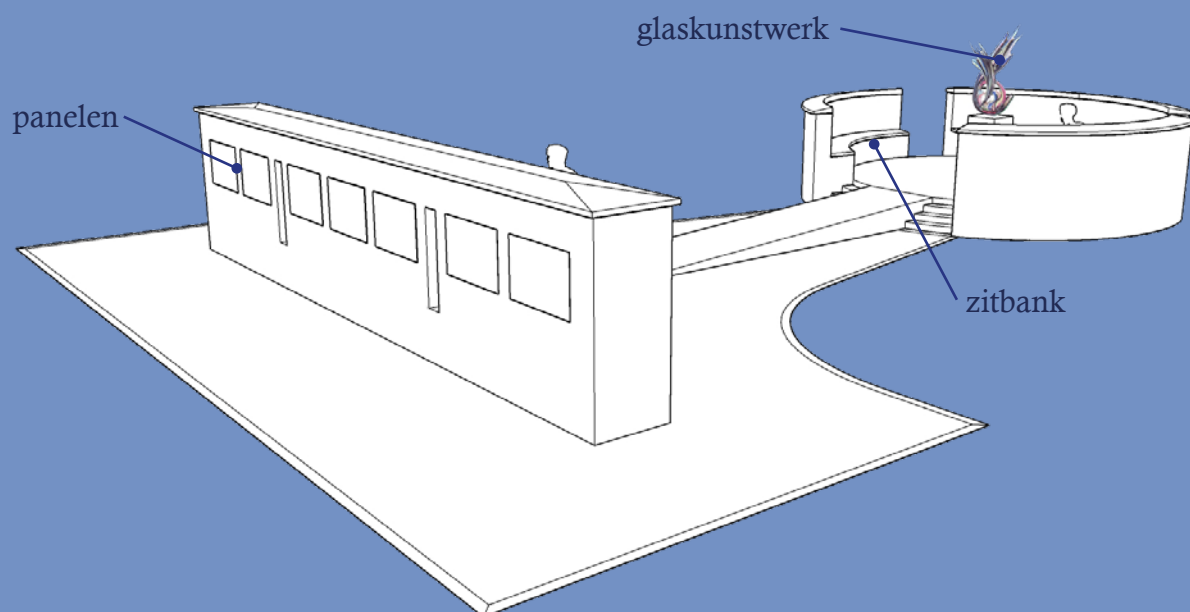
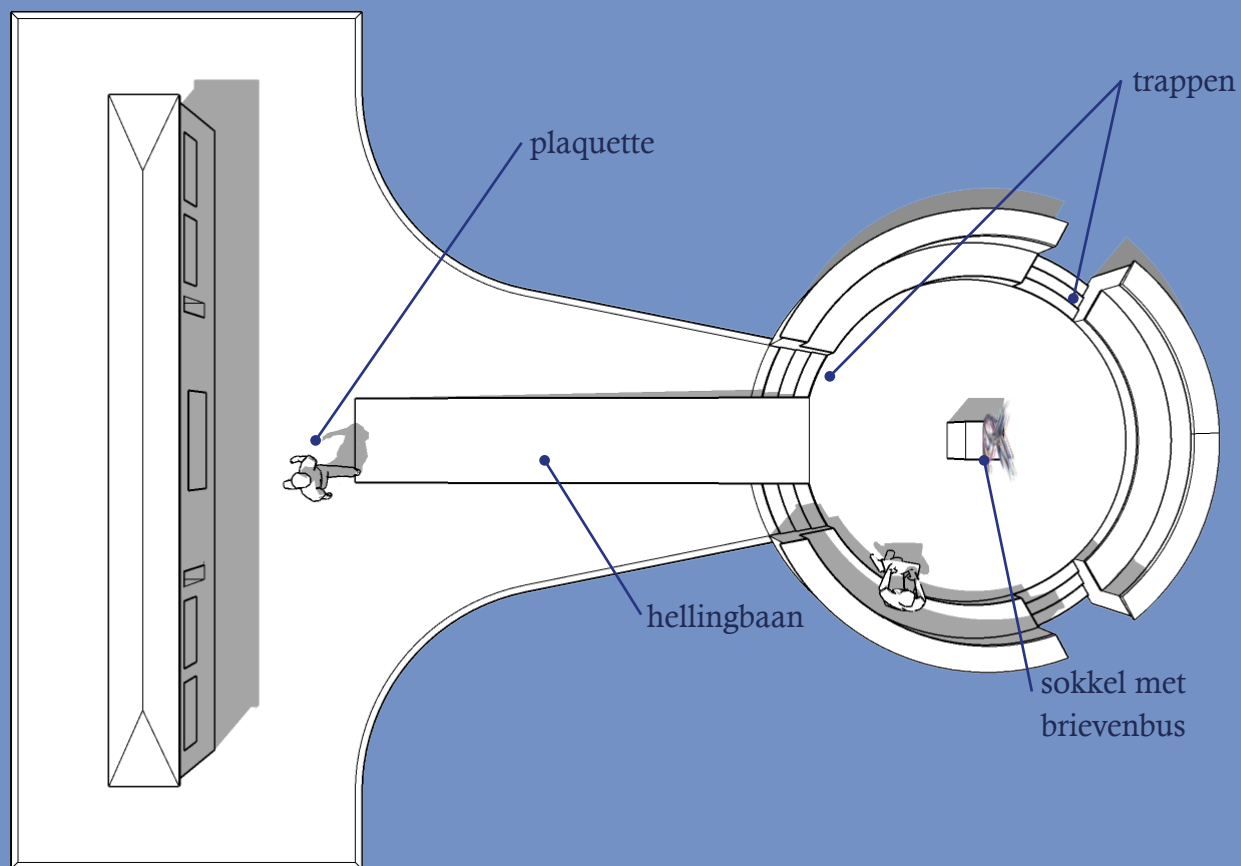
Glas is kwetsbaar, snel beschadigd. Zoals een kind. Al snel tekende ik rondingen als ‘cirkels van leven’. Wat later zagen we de lichte en donkere kleuren voor ons waaruit het beeld moest bestaan.

Maar glas is niet alleen kwetsbaar, glas is ook sterk. Het symboliseert ook de kracht die we hebben gevonden om verder te gaan.”

Naomi van Aggelen, 28 jaar, lotgenoot, bestuurslid Stichting NMGJ.

Keuzemogelijkheden voor Het Monument

Alhoewel de globale vormgeving van het monument vast staat, is er op detailniveau nog een aantal keuzes te maken die veel invloed hebben op de uiteindelijke uitstraling van het monument. We hopen dat u met ons wilt meedenken.

Keuzemogelijkheid I

De eerste keuzemogelijkheid heeft betrekking op de hoogte en de vorm van de geschiedenismuur.

De ene mogelijkheid is een rechte muur van ongeveer acht meter lang en twee meter hoog. De panelen zijn verticaal op de muur geplaatst. De grootte van het lettertype, van de panelen zelf en de hoogte waarop de panelen zijn geplaatst zorgen ervoor dat de teksten goed te lezen zijn. Op twee plekken in de muur zijn sleuven aangebracht waardoor het zitgedeelte en het beeld van het Monument van achter de muur goed te zien zijn.

De andere mogelijkheid is een lage muur waarop de panelen schuin zijn geplaatst. Daardoor zijn ze ook goed leesbaar voor mensen in een rolstoel. Een lage muur is minder prominent aanwezig en mogelijk daardoor meer een geheel met de andere onderdelen van het Monument. Een lage muur zorgt er mogelijk ook voor dat het zitgedeelte en het beeld meer hun status kunnen behouden.

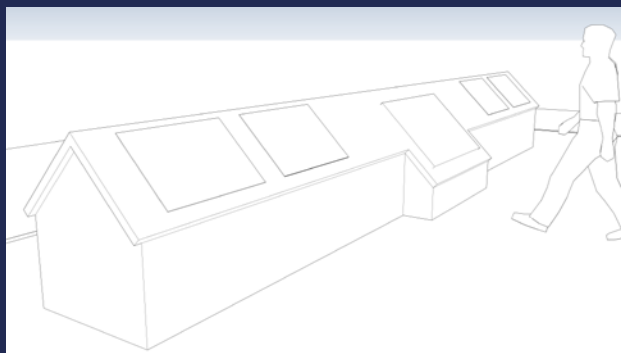
Het zou kunnen zijn dat een lage muur minder monumentaal waardig is. De hoge muur zou mogelijk de uitstraling van het Monument krachtiger doen lijken, de uitstraling versterken. Ook deze beide mogelijkheden vindt u terug op de afbeeldingen in de portfolio.

Keuzemogelijkheid II

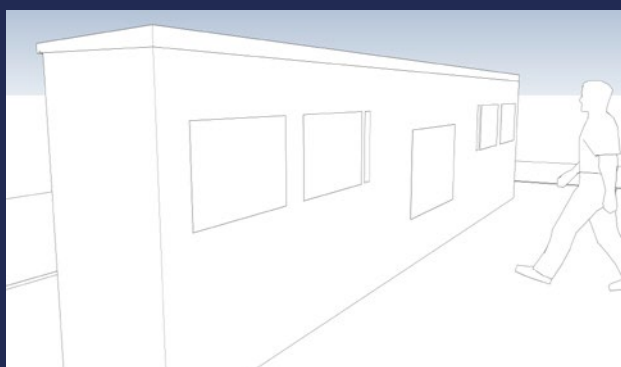
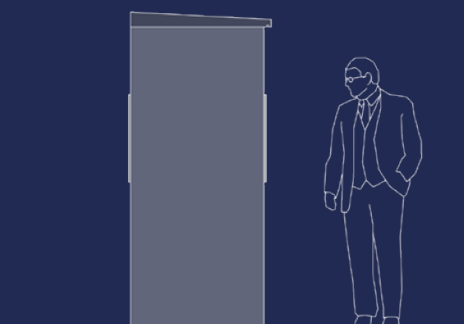
De tweede keuzemogelijkheid heeft betrekking op de hoogte van het zitgedeelte (inclusief het beeld) ten opzichte van het maaiveld. De ene mogelijkheid is om het Monument op de hoogte van het maaiveld te plaatsen. Daardoor is er een makkelijke toegang tot het zitgedeelte van het Monument.

De andere mogelijkheid is om het Monument iets hoger te plaatsen ten opzicht van het maaiveld. Met trapjes en een hellingbaan voor rolstoelen is het zitgedeelte goed te bereiken. Het verhoogde zitgedeelte kan het Monument net even meer de erkenning geven die het verdient. De uitstraling zou monumentaal waardiger kunnen zijn. Daarentegen zal door de hellingbaan de geschiedenismuur iets verder van het zitgedeelte af komen te staan. Op de afbeeldingen van de portfolio vindt u beide keuzemogelijkheden weergegeven.

Keuzemogelijkheid: hoogte I

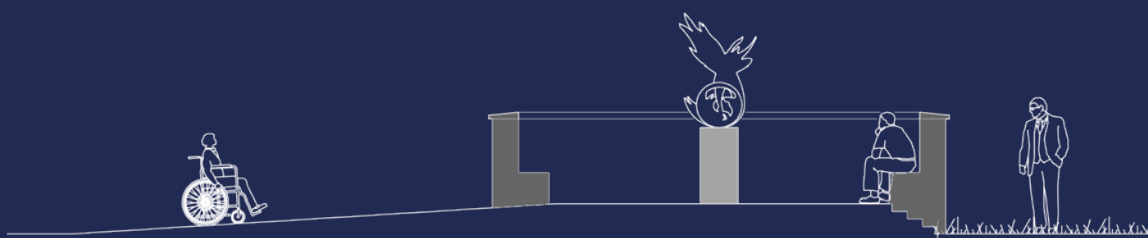

Een lage muur met op de schuine zijdes de plaquette en geschiedenispanelen geplaatst.

Een hoge muur met op beide zijdes de plaquette en geschiedenispanelen geplaatst.

Keuzemogelijkheid: hoogte II

Het kunstwerk met zitgedeelte kan 40 cm boven het maaiveld worden gebracht. De toegankelijkheid blijft met hellingbaan en trappen gewaarborgd.

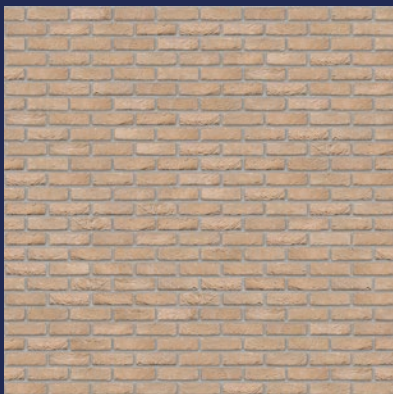
Het kunstwerk met zitgedeelte kan op het maaiveld blijven, waardoor de muur met de geschiedenis dichterbij kan staan. Trappen en hellingbaan zijn niet nodig.

Keuzemogelijkheid III

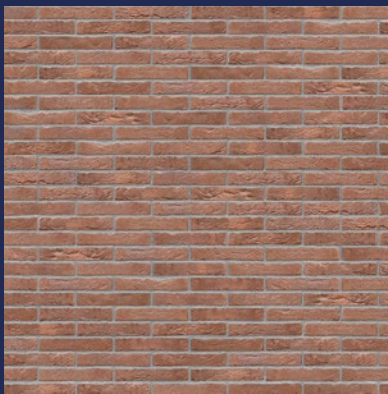
Het staat vast dat de muren van het Monument van bakstenen worden gemaakt. Onze voorkeur gaat uit naar een lichtgekleurde steen. Uit het enorme aanbod zijn de onderstaande richtingen geselecteerd. Eén met een uniforme kleur en twee met nuanceringen van verschillende tinten die goed samen gaan.

In de verschillende afbeeldingen in de portfolio zijn de onderstaande keuzemogelijkheden toegepast.

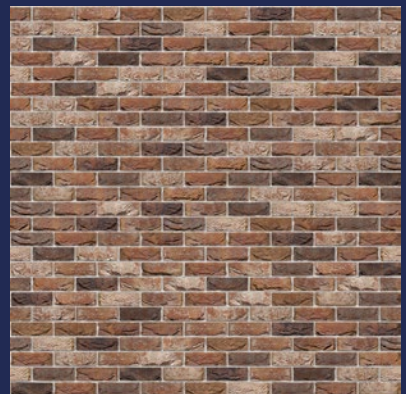
Keuzemogelijkheid: kleur stenen

bruin, uniform, grijze voeg

rood/bruin, uniform,
grijze voeg

rood, genuanceerd donker,
grijze voeg

Het Monument tegen Geweld in de Jeugdzorg!

Voor jongeren die leefden in een wereld,
Waar liefde een regel was, en geen gevoel
Waar vrijheid een grens was, en geen horizon
Waar geweld geen woord was, maar waarheid
Waar waarde gemeten werd naar gemakzucht
Waar de psyche gebroken werd, zonder opbouwplan
Waar je waarde-loos was

— — — — —

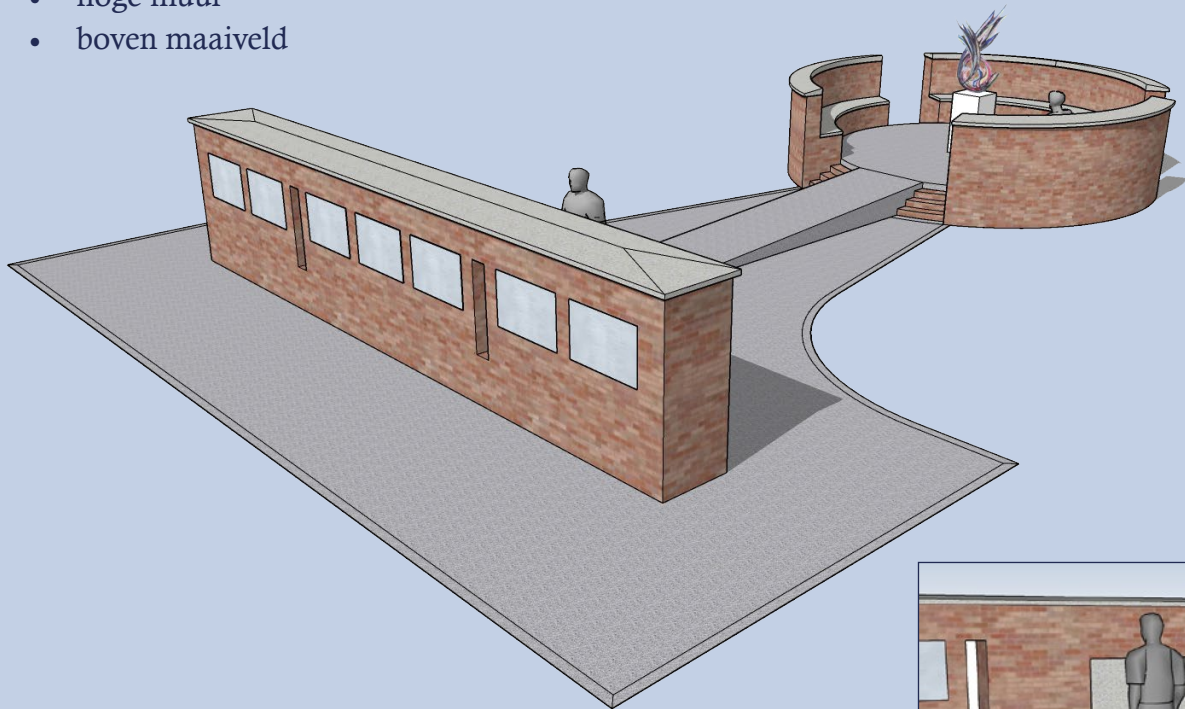
“Voor mij zal het monument in het teken staan van het verleden
Op 72 jarige leeftijd is mijn toekomst maar betrekkelijk.
Maar niet voor de vele jongeren die Jeugdzorg nodig zullen hebben
en waarvoor ik hoop dat zij dit niet (meer) mee hoeven te maken!”

Hans Wagenaar, lotgenoot, bestuurslid Stichting NMGJ

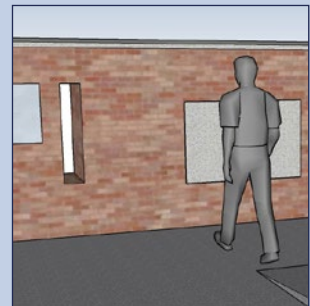
Voorbeelden van het Monument met verschillende keuzemogelijkheden

gebruikte keuzemogelijkheden

- genuanceerde bakstenen
- hoge muur
- boven maaiveld

detail: sleuven in hoge muur

Referentiebeelden

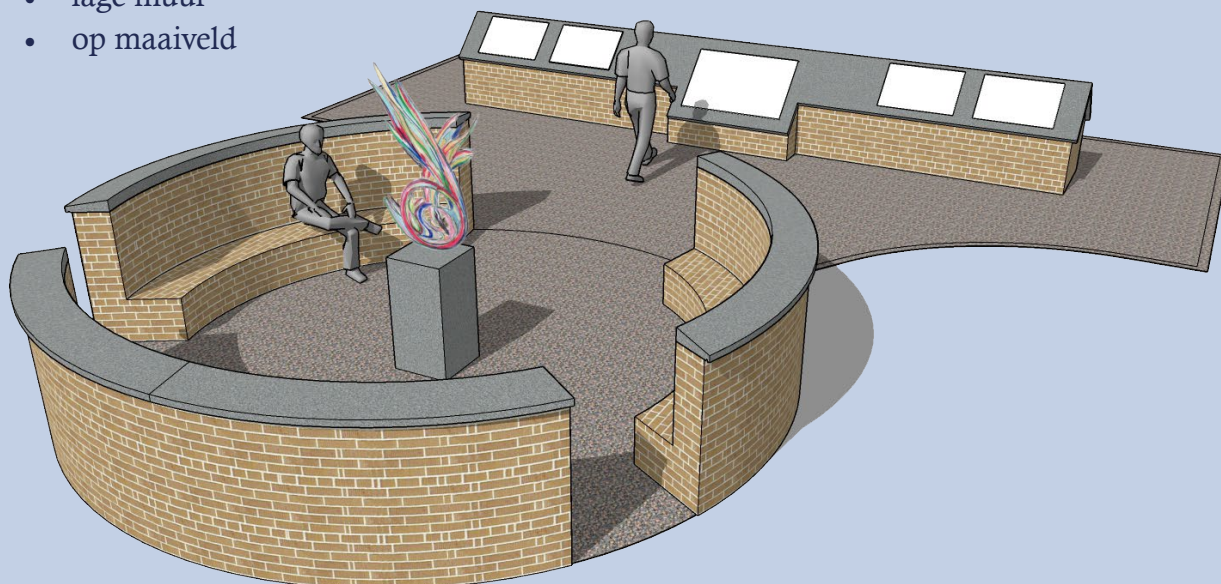
afdekplaat lange muur

gemetselde trappen

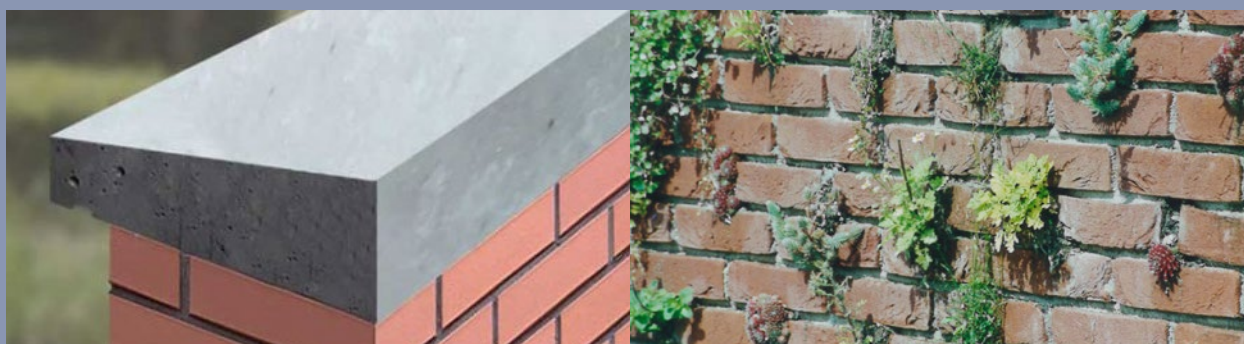
gebruikte bouwstenen

- bruine baksteen
- lage muur
- op maaiveld

beschut zitten

Referentiebeelden

afdekplaat ronde muur

optie: vergroening ronde muur

De plek

De plek waar het Monument komt te staan is nog niet bekend. We hebben een twintigtal tehuizen en instellingen van vroeger en nu, waar zich ernstig en langdurig geweld heeft voorgedaan, via denkbeeldige lijnen met elkaar verbonden. In het centrum van de GPS coördinaten van die tehuizen en instellingen willen we het Monument plaatsen. Om op die manier te laten zien dat we er zijn, als lotgenoten, als betrokkenen, ja, met verdriet, woede en pijn, met trauma's en schade, maar vooral ook met een rechte rug en opgeheven hoofd, in kracht en verbondenheid!

Het middelpunt van Nederland is vlakbij het centrum van de GPS coördinaten en we gaan dan ook als eerste in overleg met gemeenten in de buurt van het middelpunt. We gaan een ruimtelijke, groene, monumentale plek vinden voor het Monument, die met het openbaar vervoer goed bereikbaar moet zijn.

De onthulling

De datum waarop we het Monument willen onthullen is 16 mei 2021. Dan is het 50 jaar geleden dat de Belangenvereniging Minderjarigen (BM) is opgericht en het verzet begon van de toenmalige tehuusbewoners tegen mistanden in de Nederlandse kindbescherming en de toenmalig tehuizen.

Zo verbindt de geschiedenis van het verzet zich met het Monument en krijgt het Monument ook op die manier betekenis voor heden en toekomst.

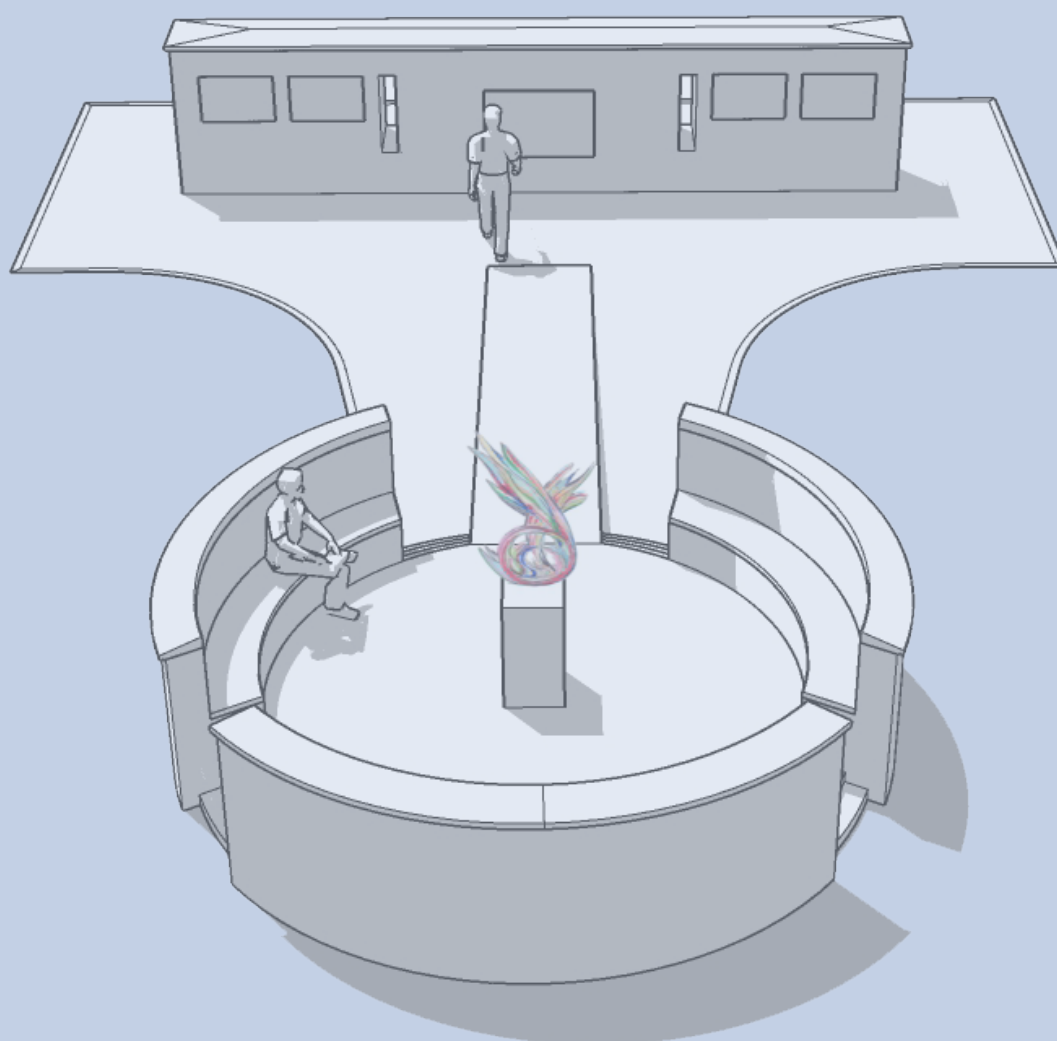
Tot slot

We hopen dat u genoten hebt van de inhoud van deze portfolio. We veronderstellen dat de betekenissen en de vormgeving van het Monument u hebben aangesproken.

We willen u nogmaals vragen om mee te denken, om op die manier deel te zijn van de realisatie van het Monument. We willen u daarvoor heel erg bedanken!

Colofon

Dit document is tot stand gekomen in samenwerking met tlu landschapsarchitecten

NMGJ STICHTING
NATIONAAL
MONUMENT GEWELD JEUGDZORG

galerie

DI VETRO

glaskunst

tlu
landschapsarchitecten